

Το νερό Μπεκήρ Πασά

Η ΟΔΟΣ ΜΠΕΚΗΡ ΠΑΣΑ (BEKIR PASHA) ΣΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ

Ανδρέας Ευρυβιάδης

Το νερό της Λάρνακας άλλοτε γνωστό ως το Νερό των Καμάρων ή το Νερό του Μπεκήρ Πασά, διοχετεύτηκε στην πόλη το 1745, από τον Ελχάτζ Αμπού Μπεκήρ Πασά, γιο του Ιμπραχίμ Πασά Υπάτου Αρμοστή της Κύπρου. Αργότερα ο Μπεκήρ Πασάς έγινε κι αυτός Ύπατος Αρμοστής της Κύπρου. Με την άφιξη του στην Κύπρο, ο Μπεκήρ Πασάς, που φημιζόταν για τα πλούτη του, πληροφορήθηκε και όπως το διαπίστωσε και ο ίδιος, στις δίδυμες πόλεις Τούζλα (παλιά Λάρνακα) και Σκάλα, (το νεότερο τμήμα της πόλης), οι φτωχοί και οι άποροι έπρεπε να κουβαλούν το νερό για τις καθημερινές τους ανάγκες μέσα σε κούζες, δερμάτινους ασκούς και άλλα είδη δοχείων, φορτωμένα στη ράχη τους, από μια πηγή, που βρισκόταν σε απόσταση δύο ωρών πεζοπορίας από την πόλη. Για τους εύπορους και πλούσιους η μεταφορά του νερού γινόταν από τους υπηρέτες τους με ζώα ή με αμάξια. Πολλοί από αυτούς αγόραζαν νερό του Αλεθρικού, που έφερναν οι χωρικοί με κούζες, πάνω σε γαϊδούρια ή μουλάρια, για να το πουλήσουν στη Λάρνακα. Ο Μπεκήρ Πασάς αποφάσισε λοιπόν, σα μια χειρονομία καλής θέλησης του προς το λαό της πόλης μας, να προμηθεύσει τις δίδυμες πόλεις Τούζλα και Σκάλα με νερό και διέταξε, γι αυτό το σκοπό, την εσκαφή πηγαδών σε περιοχή 78 πόδια πάνω από το επίπεδο της θάλασσας και σε απόσταση κάπου 8 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Λάρνακας, κοντά στις όχθες του χείμαρρου Τρίμιθου.

Πολλά ακούστηκαν και πολλά γράφτηκαν σχετικά με την πρόσφατη επανατοποθέτηση, από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Λάρνακας, των πινακίδων πάνω στις οποίες αναγράφονται οι λέξεις Οδός Bekir Pasha, εκεί που ήταν από μακρόν η θέση τους. Η οδός Μπεκήρ Πασά αποτελεί ουσιαστικά επέκταση της οδού Σταδίου και σταματά στο σημείο που ο δρόμος αυτός εφάπτεται της οδού Κωνσταντίνου Καλογερά. Το μήκος της δεν ξεπερνά τα 150 μέτρα. Η απόφαση για να δοθεί το όνομα του Μπεκήρ Πασά σ' αυτό το τμήμα του δρόμου ανάγεται στο απώτερο παρελθόν. Πληροφορήθηκα πως μετά το σάλο, που δημιουργήθηκε από την επανατοποθέτηση των πινακίδων Οδός Μπεκήρ Πασά στη θέση τους, η Επιτροπή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Λάρνακας, σε πρόσφατη συνεδρία της αποφάσισε όπως υποβληθεί εισήγηση προς την ολομέλεια του Δημοτικού Συμβουλίου της πόλης μας, όπως απαλειφθεί το όνομα Bekir Pasha από αυτό το τμήμα της οδού Σταδίου.

Σύμφωνα και πάλι με έγκυρες πληροφορίες μου αυτό το πρόβλημα προκλήθηκε από ένα δημότη της πόλης μας, που με δική του πρωτοβουλία αφαίρεσε τις πινακίδες Οδός Bekir Pasha από εκεί που είχαν αρχικά τοποθετηθεί, και στη θέση τους, χωρίς καμιά εξουσιοδότηση από κανένα, τοποθέτησε πινακίδες που έφεραν το όνομα Οδός Σταδίου! Οι Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου Λάρνακας, όταν ανακάλυψαν αυτή την αλλαγή, επανατοποθέτησαν τις σχετικές πινακίδες εκεί που ήταν οι αρχικές τους θέσεις. Είναι αυτό το γεγονός που προκάλεσε όλη αυτή την αντιδικία.

Πιστεύω πως θα ήταν χρήσιμο για όλους τους ενδιαφερομένους και τους επηρεαζόμενους από αυτό το πρόβλημα, που προέκυψε από την επανατοποθέτηση των πινακίδων Οδός Bekir Pasha, εκεί που ήταν η θέση τους, αν παράθετα πιο κάτω όλο το ιστορικό του Νερού του Μπεκήρ Πασά.

Η υδατοπρομήθεια Λάρνακας πέρασε από πολλές φάσεις προτού φτάσει στα σημερινά της επίπεδα, που ικανοποιούν σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των κατοίκων της, εκτός βέβαια σε περιόδους μεγάλης ανομβρίας, όπως αυτή των τελευταίων χρόνων. Το νερό της Λάρνακας άλλοτε γνωστό ως το Νερό των Καμάρων ή το Νερό του Μπεκήρ Πασά, διοχετεύτηκε στην πόλη το 1745, από τον Ελχάτζ Αμπού Μπεκήρ Πασά, γιο του Ιμπραχίμ Πασά Υπάτου Αρμοστή της Κύπρου. Αργότερα ο Μπεκήρ Πασάς έγινε κι αυτός Ύπατος Αρμοστής της Κύπρου. Με την άφιξη του στην Κύπρο, ο

Μπεκήρ Πασάς, που φημιζόταν για τα πλούτη του, πληροφορήθηκε και όπως το διαπίστωσε και ο ίδιος, στις δίδυμες πόλεις Τούζλα (παλιά Λάρνακα) και Σκάλα, (το νεότερο τμήμα της πόλης), οι φτωχοί και οι άποροι έπρεπε να κουβαλούν το νερό για τις καθημερινές τους ανάγκες μέσα σε κούζες, δερμάτινους ασκούς και άλλα είδη δοχείων, φορτωμένα στη ράχη τους, από μια πηγή, που βρισκόταν σε απόσταση δύο ωρών πεζοπορίας από την πόλη. Για τους εύπορους και πλούσιους η μεταφορά του νερού γινόταν από τους υπηρέτες τους με ζώα ή με αμάξια. Πολλοί από αυτούς αγόραζαν νερό του Αλεθρικού, που έφερναν οι χωρικοί με κούζες, πάνω σε γαϊδούρια ή μουλάρια, για να το πουλήσουν στη Λάρνακα.

Ο Μπεκήρ Πασάς αποφάσισε λοιπόν, σα μια χειρονομία καλής θέλησης του προς το λαό της πόλης μας, να προμηθεύσει τις δίδυμες πόλεις Τούζλα και Σκάλα με νερό και διέταξε, γι αυτό το σκοπό, την εσκαφή πηγαδών σε περιοχή 78 πόδια πάνω από το επίπεδο της θάλασσας και σε απόσταση κάπου 8 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Λάρνακας, κοντά στις όχθες του χείμαρρου Τρίμιθου.

Όταν οι κάτοικοι της Τούζλας και της Σκάλας πληροφορήθηκαν τις προθέσεις του Μπεκήρ Πασά, έκφρασαν αμφιβολία αν θα μπορούσε αυτός να πραγματοποιήσει και να ολοκληρώσει ένα τόσο τεράστιο έργο. Σε ερώτηση της αντιπροσωπείας των κατοίκων που τον επισκέφτηκαν τότε, για να συζητήσουν το θέμα μαζί του, αν ήταν δυνατό στ' αλήθεια να διαθέτει τόσα πολλά χρήματα για να κάμει αυτό το μεγαλεπίβολο έργο για τη Λάρνακα, ο Μπεκήρ Πασάς απάντησε: Να μη σας ανησυχεί αυτό φίλοι μου. Έχω αρκετά σακούλια γεμάτα χρυσά φλουριά που μπορώ να τα τοποθετήσω το ένα δίπλα στο άλλο από τη Λάρνακα μέχρι την πηγή. Εκείνο που θέλω να μου πείτε εσείς, είναι πώς προτιμάτε να τα βάλω. Πλαγιαστά το ένα δίπλα στο άλλο ή όρθια; Έτσι ο Μπεκήρ Πασάς ρίχτηκε δραστήρια στην κατασκευή του έργου, που είχε αναλάβει. Κατασκεύασε, ταυτόχρονα, τρεις σειρές καμάρες για να γεφυρώσει τις τρεις μικρές κοιλάδες μεταξύ των λόφων, από όπου θα περνούσε το νερό στην πορεία του προς την πόλη. Οι καμάρες αυτές κοσμούν ακόμα με την παρουσία τους τις κοιλάδες πάνω στις οποίες είχαν κτιστεί, αν και το πέρασμα του χρόνου άφησε τα ίχνη του απάνω τους. Η τρίτη και μεγαλύτερη σειρά, αυτή που βλέπουμε στα αριστερά του δρόμου σαν πηγαίνουμε από τη Λάρνακα στη Λεμεσό, επισκευάστηκε και αναπαλαιώθηκε από το Τμήμα Αρχαιοτήτων. Προ μερικών ετών ηλεκτροδοτήθηκε με έξοδα του Δήμου Λάρνακας, και τα βράδια φωτίζεται και προβάλλεται ως ένα από τα αξιολογότερα μνημεία της Λάρνακας. Κυριαρχεί ακόμα στο τοπίο, που τώρα έχει γεμίσει σπίτια και συνοικισμούς και του δίνει μια ιδιαίτερη ομορφιά και γοητεία και μας θυμίζει ένα μνημειώδες έργο, που ένας φιλόδοξος Πασάς πρόαφερε στο λαό της πόλης μας και το οποίο εξυπηρέτησε τη Λάρνακα τόσο καλά για δύο και πλέον αιώνες. Στην περιοχή της πηγής του νερού ανοίχτηκαν 300 περίπου πηγάδια, τα οποία ενώθηκαν μεταξύ τους με υπόγειες σήραγγες, τα γνωστά λαγούμια. Τα πηγάδια αυτά, που σήμερα αχρηστεύτηκαν, ήταν σκορπισμένα κατά κανονικά διαστήματα και κάλυπταν συνολική απόσταση 25,000 ποδιών. Πολύ λίγα ήταν πετρόκτιστα. Με ένα πολύ έξυπνο τρόπο το νερό, από το ένα πηγάδι διοχετευόταν στο άλλο και έτσι, από τα πιο ψηλά πηγάδια στα χαμηλότερα, περνούσε το νερό, μέσα από τα λαγούμια και στο τέλος έφτανε στο τελευταίο και χαμηλότερο πηγάδι και από εκεί ανάβλυζε ελεύθερο και έπεφτε μέσα στο αυλάκι, που το έφερνε στην πόλη.

Ο Μπεκήρ Πασάς διέταξε επίσης, με τη συμπλήρωση του έργου του, να μεταφερθεί το νερό σε τρία κεντρικά σημεία της πόλης. Ένα στην Τούζλα, ένα στη Σκάλα και ένα σε κάποιο σημείο κοντά στην παραλία για να παίρνουν νερό από εκεί τα καράβια για τις ανάγκες τους. Όπως θυμούμαι, από τα παιδικά μου χρόνια, το αυλάκι του νερού του Μπεκήρ Πασά, που έφερνε το νερό στη Σκάλα περνούσε κάτω από το παλιό στάδιο του Γ.Σ.Ζ. κατέβαινε από την Οδό Σταδίου κα ιέφτανε στην εκκλησία του Αγίου Λαζάρου και την παραλία. Είναι γι' αυτό το λόγο που ένα κομμάτι αυτού του δρόμου μήκους περίπου 150 μέτρων ονομάστηκε Οδός Μπεκήρ Πασά, ενώ ένα άλλο μικρό σχετικά παρακλάδι της Οδού Σταδίου, Οδός Νερού (η άλλοτε κακόφημη Water Street , γιατί εκεί υπήρχε παλαιότερα ένας αριθμός οίκων ανοχής). Η παροχή νερού από τις τρεις αυτές δημόσιες βρύσες μέσα στην πόλη ήταν εντελώς δωρεάν. Με τη διαθήκη του, που την είχε κάμει το 1748, ο Μπεκήρ Πασάς καθόριζε το έργο,

που είχε κάνει για την υδατοπρομήθεια Λάρνακας, ως θρησκευτικό κληροδότημα (βακούφικο) και σαν τέτοιο από τότε η διαχείρισή του είχε περάσει στο ΕΒΚΑΦ. Από το 1748 ως το 1941 αυτό το νερό έφτανε στη Λάρνακα μέσα σε ανοικτά, όπως ανάφερα, πέτρινα αυλάκια. Έτσι όπως ήταν φυσικό το νερό σε διάφορα σημεία της διαδρομής του ήταν εκτεθημένο σε μολύνσεις. Χάρη στις συχνές και επίμονες προσπάθειες του Δήμου Λάρνακας για να προστατευτεί το κοινό από ασθένειες και επιδημίες οι διαχειριστές του νερού της πόλης (το ΕΒΚΑΦ), αποφάσισαν το 1939 να υιοθετήσουν σχέδια βελτίωσης της υδατοπρομήθειας της Λάρνακας. Το ΕΒΚΑΦ γι' αυτό το σκοπό σύναψε δάνειο από την Κυβέρνηση της Κύπρου ύψους ΛΚ. 24,000 με τόκο 3% αποπληρωτέο σε 40 χρόνια. Η παραχώρηση του δανείου έγινε δυνατή μόνο όταν ο τότε Δήμαρχος Λαρνακας κ. Γεώργιος Αραδιπιώτης και το Δημοτικό Συμβούλιο συμφώνησαν να υπογράψουν ως εγγυητές αυτού του δανείου. Το έργο διασωλήνωσης του νερού από την πηγή στην πόλη άρχισε το 1939 και συμπληρώθηκε το 1941.

Αυτή με λίγα λόγια είναι η ιστορία του νερού Μπεκήρ Πασά, που για πάνω από διακόσια χρόνια υδροδότησε και ξεδίπλωσε τη Λάρνακα. Ο Μπεκήρ Πασάς ήταν ένας καλός και φιλόδοξος Τούρκος και χωρίς αμφιβολία ήταν ένας από τους ευεργέτες της πόλης του Ζήνωνα. Τα τραγικά γεγονότα της τουρκικής εισβολής και της κατοχής του 37% των εδαφών της πατρίδας μας που με τη βία, τις σφαγές, τις λεηλασίες, τους βιασμούς και την εκδίωξη 200,000 Ε/Κ από τα σπίτια τους και τις πατρογονικές τους εστίες, δεν είναι δυνατό να σβήσουν από τις σελίδες της μακράς ιστορίας της πόλης μας τη μεγάλη προσφορά του Μπεκήρ Πασά στη Λάρνακα, ούτε και πρέπει να θολώνουν τη σκέψη, τη θύμιση και το μυαλό μας, παρά την πικρία που αισθανόμαστε κάθε μέρα για όλα αυτά. Εμείς διαλαλούμε πως επανένωση του νησιού μας και πως η επιθυμία μας είναι να ζήσουμε αρμονικά και ειρηνικά με τους Τ/Κ συμπατριώτες μας, όπως το κάναμε και για αιώνες στο παρελθόν. Εμείς ακόμα λέμε πως όλοι οι πρόσφυγες Ε/Κ και Τ/Κ πρέπει να γυρίσουν στις πόλεις, στα χωριά, στα σπίτια και τις πατρογονικές τους εστίες. Θέλω να πιστεύω πως εμείς είμαστε ένας πολιτισμένος λαός, που στόχο έχει να μπει στην Ενωμένη σήμερα Ευρώπη. Θα ακολουθήσουμε, άραγε, το παράδειγμα της τ/κ διοίκησης του Ντενκτάς, που προσπαθεί με κάθε τρόπο να αφελληνίσει και να εκτουρκέψει τα πάντα στο υπό την τουρκική κατοχή βρισκόμενο βόρειο τμήμα της πατρίδας μας; Υπάρχουν και άλλα τουρκικά ονόματα δρόμων στη Λάρνακα, μερικά μάλιστα από αυτά είναι ονόματα τούρκων στρατηγών που οδήγησαν τα τουρκικά στρατεύματα, που εισέβαλαν και κατέλαβαν ολόκληρο το νησί μας στο παρελθόν και αναφέρω μερικά από αυτά: Οδός Μεχμέτ Αλή, Πιαλέ Πασά, Τοργούτ Ρείς, Χαμήτ Μπέη, Ντερβίς Γιουσούφ και πολλά άλλα. Να τα απαλείψουμε κι αυτά; Το όνομα του Μπεκήρ Πασά είναι ίσως το τελευταίο που θάπρεπε να απαλειφθεί, από το δρόμο στον οποίο το δώσαμε, για να δείξουμε την ευγνωμοσύνη του λαού μας προς ένα μεγάλο ευεργέτη του. Ελπίζω πως η πιο πάνω καταγραφή της ιστορίας του νερού των Καμάρων ή του νερού Μπεκήρ Πασά θα μας προβληματίσει και θα μας βοηθήσει να πάρουμε τις σωστές αποφάσεις σε ό, τι αφορά την ονομασία του επηρεαζόμενου, από το ανακύψαν πρόσφατα θέμα της ονομασίας του δρόμου.

Σημείο αναφοράς: ΟΣΑ ΦΕΡΝΕΙ Η ΜΝΗΜΗ , βιβλίο τον Ανδρέα Ο. Ενρνβιάδη, σελ. 22-27 (1991), Η υδατοπρομήθεια της Λάρνακας Άλλοτε και Τώρα.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χάτε \(Τεύχος 4\), Δεκαετία 2000-2009, 2001, Λευκωσία \(νότια\), Λευκωσία \(βόρεια\), Λευκωσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:hade:no_4:bekir_pasha

Last update: **2025/04/20 19:33**